

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/4
an 10 cor.; pe 1/2 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscrise nu se napotază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

Care-i explicarea?

București, 5/17 Februarie.

De când există presa română, nu s'au scris articole atât de violente în contra ardelenilor, cum sunt cele, pe cari de vre-o câteva săptămâni încoace, aproape zilnic le găsim în foile din capitala României și din Iași, a doua capitală, cum 'i-se zice. Și nu e vorba aci de așa zisele „ziare independente“, ca „Adevărul“ de pildă, la spatele cărora nu este nici măcar o grupare de oameni, ci e vorba de organele de partid.

Nu de mult scrisese dl. Hașdeu, la adresa ardelenilor, făcuseră adevărată senzație. Mai ales că savantul academician scria în „Epoca“, organ care în anii din urmă a făcut poate cel mai mare șgomot în jurul chestiei naționale „tradate“ de dl. Sturdza.

Pentru noi, ardelenii emigrați, articolul acesta rămâne cu atât mai enigmatic, cu cât organul naționalist din Sibiu n'a zis un singur cuvânt despre el. De ce?...

Vine acum și „Evenimentul“, organ ce apare la Iași, și eată ce scrie în numărul său de ieri:

„De un timp e nouă industrie foarte creativă s'a introdus în țeara românească: industria naționalismului inventată de unii frați ghe ghincolo, cari vin să ne dea lecții de românism.

Cu multe strălucite excepții această categorie de industriași se alcătuește de ordinul de un fel de spumă de oameni, cari deprinși a trăi confortabil fără multă muncă și bătaie de cap, nu pot mult timp găsi teren de exploatare în Ardeal unde de la vreme începe a li se infunda cu negustoria de vorbe. Ei agită poporul, îl înfierbântă și când cugetarea se transformă în acțiune, lasă binișor pe cei înfierbântați să se descurce cum vor putea, din buclucul argiei ungurești, ear' mnealor luncă încet peste deal și se scoboară de preferință la București.

Aici fac pe martirii și pe exilații, și eată ai clipi din ochi, devin imediat stambriași, bursieri, stipendiași, subvenționași etc.

Odată 'n cașcaval, ridică imediat năutul așa de sus că nu poți să-l ajungi aici cu prăjina și încep din capul locului să iee pozițiuni.

Cea mai mare parte din acești paraziți niuesc să se amestece în politica internă a țării și de predilecție îmbrățișează cauza colectivistă, călăuziți în această hotărâre tot de punctul de vedere comercial. Mai întâi pentru că colectivității continuă să se înpăuna cu titlul de liberali și doar martirii, pentru libertate luptă și ei; și al doilea, fiind că există oare care afinitate de năravuri între colectivități și emigranți martiri“.

Ear șirele aceste, ce credeți, la adresa cui se scriu?

La adresa dlui Aurel C. Popovici, în primul rând, ear în al doilea rând a celorlalți ardeleni din jurul „României June.“

Cine ar fi crezut vre-odată să ajungă lucrurile aci? Doar nu-i tocmai mult, de când toate organele

conservatoare îl proclamaseră pe dl. A. C. Popovici „naționalist intransigent“, „cea mai caldă inimă românească“, „tinerul de valoare cărui i-se rezervă un mare viitor pe terenul național“, — și așa mai departe.

Acum eată-l însă „martir de carnavalesc“, care face „patriotism cu icre moi și șampanie frappé la Capșa“...

Ale tale, dintru ale tale, frate Popovici! Căci desigur, școala asta de a trata astfel pe ardeleni, tu ai inaugurat-o în presa română. Tu ai fost cel care trăgeai clopotele într'o dungă, precum-că Ardealul este tradat: Brote, Slavici și Albini i-au dat legați pe ardeleni d-lui Sturdza, ear acesta, la rândul său, i-a vindut lui Bánffy. Erau pline foile conservatoare cu amănunte înfiorătoare despre „trădarea mizerabilă“, ear dl. Rațiu de la Sibiu a reprodus toate aceste fantezii de vre-o trei ori în organul său... Numai astfel se putea motiva pe d'oparte că Sturdza trebuie să plece de la cârma țării, ear pe de altă parte că dl. Rațiu, cu prevederea-i ageră, a mântuit neamul românesc când a provocat crisa, desbarându-se de „oamenii lui Sturdza“...

S'a întâmplat însă, într'aste, că prietenul A. C. Popovici, cu o pleiadă întreagă de tineri valoroși, să întemeieze un ziar naționalist, cărui pe lângă o bună redactare, să-i mai dea și un caracter de independență. A criticat astfel și acte de ale guvernului actual.

Atâta a trebuit: să nu fie d'o părere cu Pisani și Ranetti, cerberii naționalismului în presa română! Și se pomeni Dipsi al nostru că Pisani amenință să-l scuture de urechi, grecul Ranetti că-l dă afară din țeară, ear acum un „flu de răzeș“ dela „Evenimentul“ din Iași eată, îl face pur și simplu agent al liberalilor...

Iți place?!...

Dacă discuția asta ar fi numai de caracter personal, n'am înregistra-o. Înșfârșit, las să vadă și Popovici ce va să zică a încasa ocări dela marii patrioți, cari și pe Dr. V. Lucaciu, și pe Brote îl facaseră de „unealtă a colectivității“, las să simtă și el ce va să zică insulta daianistă. ce organul sibiitan îi administă mai alaltă-eri.

Chestia e însă de princip.

Un princip mare, acela al solidarității între elementele pur naționaliste, trebuia să-l oprească, nainte cu patru ani, pe A. C. Popovici a tăbării cu atâta furie asupra colegilor săi de exil. Trebuia să-l facă a se gândi de zece ori până formulează o acuză, și încă ce gravă, la adresa unui Slavici, Brote și Albini, pe care noi ardelenii atât de aici cât și d'acasă, învățasem a-i iubi nu din scrișele presei de aici, ci în urma faptelor lor românești d'acasă.

Dar nu, lui Popovici i-se păruse că în schimbul unei „legi electorale europenești“ Slavici vrea să-i abată dela calea lor de până acum pe frații din Ardeal. Brote i-se păruse — căci

n'a produs nici o dovadă — că e sturdzist și-i mână în brațele liberalilor pe toți cei d'acasă.

Sări deci în tabăra imaculată a d-lor Rațiu-Coroianu.

Acum însă, din incidentul discuției asupra rentei, îl descrie pe fostii săi tovarăși ca pe niște venali; arată că „Tribuna“ publică articole trimise dela București, ear pe dl. Coroianu îndeosebi ni-l înfățișează ca presintându-se la ministerul de interne, unde este fondul secret, să ia prețul articolelor reproduși, din foaia sibiitană, de întreaga presă conservatoare.

Că a greșit, când a acuzat de trădare frații cari pentru neam au jertfit și au stat în temniță, nu mai începe îndoială.

Cum explică însă campania conservatoare, care având daraveri cu d-sa, se aruncă acum împotriva ardelenilor?

Sporirea elementului român. Pentru a scoate în evidență țaria elementului român „Pesti Napló“ (dela 17) reproduce din „Százados“ un arti ol al d-lui Iancu Benedek scris asupra sporirii Românilor din Ardeal.

Reiese din acest studiu, că pe când la sfârșitul veacului XVII în Ardeal Români nu erau mai mulți ca 250.000, asi sunt aproape 3 milioane.

Pentru a învedera progresul chiar la orașe, susamintitul învățat maghiar arată că Români au fost în:

	1753	1900
Cluj	50	2226
Sibiu	900	4581
Alba-Iulie	840	3426
Turda	850	2297
Sebeșul săsesc	1310	4178
Blaj	115	1661
Bistrița	350	2274

În trei sute de ani am sporit deci, după socoteala ungurească, că suntem de 12 ori mai mulți decât eram atunci, ear celelalte neamuri, în Ardeal, au dat îndărăt.

Și totuși vor să ne maghiariseze?!

Șarlatani demascați. În numărul dela 17 c. „Alkotmány“ scrie un articol despre „chestia naționalităților.“ Iși bate joc de cei ce sperie nația maghiară cu primejdia naționalităților. Îl demască pe acești șarlatani politici, spunând că asta e numai o apucătură, parte pentru a produce diversioni în opinia publică maghiară, parte pentru a ajunge la „merite patriotice“.

Zice într'un loc:

„Cu o înfăcșurare patriotică, acuzăm naționalitățile pentru-că nu-și uită limba, cultura și trecutul național de asf pe mâne; li se aruncă apoi în față acuzarea că nu sunt de origine kazară (alusie la Ovreii kazară din Galiția! Red.), ba sunt acuzăți și pentru progresul băncilor lor, progres posibil chiar pentru-că nu sunt de origine kazară; sunt acuzăți pentru zările și pentru literatura lor. Apoi se aduc laude, oh, și încă ce laude, cavalerismului față de naționalități a guvernului liberal maghiar; se aduc laude articolului 44 al legii din 1868, care în ceea ce privește liberalismul, curtoasia, echitatea, dreptatea, dreptul și legalitatea, n'are pârche pe rotogolul pământului, dar' care are o singură scădere este-tică: nu este aplicat!“...

Încep și publicații maghiari să prindă curagiu și să spună — adevărul!

În jurul autonomiei. Toată lumea știe despre șgomotul imens și injuriile incuabilabile ce ni s'au aruncat din partea celor rămași în jurul d-lui Rațiu, când cu publicarea în ziarul nostru a seriei de articole „Puncte de orientare“. Trădătorii! — eată cuvântul ce ni se arunca, deși în toată seria de articoli era vorba numai dacă n'ar fi folositor partidului național român să schimbe unele și altele privitoare la tactica luptei noastre naționale.

Și mai proaspătă e campania ce dl. Rațiu și ai săi a dus-o contra noastră când cu alegerea de episcop. Eram amenințați, în coloanele ziarului d-lor Coroianu și Rațiu, cu aplicarea, asupra-ne, legii lui Lynch! Pentru-că, vezi Doamne, radicalissimi de la Sibiu, nu vor să audă de nici o apropiere cu Ungurii, ei ei sunt pentru lupta nemilită!

Se pare însă că acum au lăsat-o ceva mai domol și încep a discuta mai fără insulte cu cei cari nu împărtășesc părerile lor.

Astfel „Telegraful Român“ apreciând în numărul din urmă, la primul loc, vorbirea prim-ministrului Széll rostită în chestia naționalităților, vine la concluziunea, că dacă guvernul lui Széll ar executa legea naționalităților; dacă ar introduce în justiție și administrație limba română; dacă ar ușura drumul și ar înlesni calea spre a intra în parlament: „Postulatul cu autonomia Ardealului ar rămâne o deșmă fovechită a unor politicieni, cari ne-ar da privilegiu unor generali fără armată“.

La acestea „Tribuna“ (de la 17 c.) se mărginește să răspundă:

„Trebuie să regretăm, că autorul articolului se supune unui rol nu prea frumos de a intra în tocmeli cu guvernul maghiar și de a-i spune, că dacă face lucrul cutare scapă de fantoma — autonomiei transilvane. Și mai mult regretăm însă, că bagatelisează atât de mult cel mai esențial punct din programul nostru național, despre care bine știe, că e programul întregului partid național al Românilor din această țeară. Facem deocamdată aceste constatări, pentru-că va trebui să mai revenim“.

Revenind în numărul de la 18 c., confracții sibiitan scriu p'un ton atât de domol, că dacă așa vor discuta în toate, ear n'numai față de directorul „Albinei“, se poate spera că d'odată cu fostul director, a dispărut din redacția lor și chipul de discuție violentă și agresivă ce în trecut a provocat atâta ceartă.

Pentru Iancu.

Procesul dela Baia-de-Criș.

(Raport special).

Devisele false „legea, dreptul și dreptatea“, ale d-lui Széll au dat naștere unei noue specii de prigonire politică pentru naționalități, — aflând de bine, ca sub coaja procedurii nouș penale să pămăiească în mod cât se poate de unguresc ori-ce simț de dreptate și adevăr.

Pertractarea procesului pentru „cununa lui Iancu“, în toate fazele ei, a dovedit în mod eclatant apucături perfide, pân'acum neobișnuite și puse la cale chiar de guvernul țării.

Sau ce să însemne atentatul în contra legii, de care s'a folosit reprezentantul puterii de stat, când pune sub acuză pe delegații tinerimei române sub pretextul că ar fi comis delict „în contra religiei“, și în urmă se adevărește că e numai o fantomă isvorită din gogorița ideii de stat unitar maghiar!

A fost numai o apucătură din partea d-lui Szöll, ca din nou să poată insulta în mod indirect și barbar memoria eroului Iancu...

Las să vorbească momentele procesului senzational în felul său.

Pertractarea.

Inceputul e la 9 oare. Sunt de față toți acușaii: Coriolan Steer, Ioan Scurtu și George Novacovici și apărătorii lor Teodor Pap din Baia-de-Criș, Dr. Ștefan Pop din Arad și Francisc Hossu Longin din Deva. Publicul românesc din Baia-de-Criș și gur a dovedit o interesare deosebită față de proces și s'a prezentat în număr frumos, dame și domni. Representantul justiției e Bigner Iossef, ear al acusei Mogall Károly.

După ce s'a luat naționalul acușaiilor și după ce incredințatul de procuror în mod neobișnuit într'o procedură penală cetește numai numărul actului de acușă, acușaii George Novacovici și Ioan Scurtu sunt rugați să părăsească sala; se începe procedura de dovedire.

Judecătorul întreabă pe acusatul Steer: Știi tu ce ești acusat?

Acusatul: Fiind-că însăși sentența acusei ce 'mi s'a înmanat e foarte enigmatică, cer să 'mi se spună.

Judecătorul cetește acușă.

Judecătorul: E adevărat că d-ta și cei doi colegi ai d-tale în 31 Dec. st. n. 1899 ați fost la mormântul lui Iancu?

Acusatul: Da, așa e.

Judecătorul: Cu ce intenție ați fost la mormânt?

Acusatul: Ca în numele tinerimei române universitare, să îndeplinim un act de pietate față de memoria figurei mărețe a lui Avram Iancu.

Fiind apoi întrebat ca să spună cum s'a întâmplat lucrul, spune pe loc toate. Acum e chemat în sală acusatul Novacovici.

Judecătorul: Știi tu ce ești acusat?

Acusatul: Răspunde tot aceeași ca și Steer.

Judecătorul: Ce ai vorbit la mormânt?

Acusatul: Ceea-ce poate să vorbească un Român la mormântul celui mai mare erou al său. Altcum e aici „Tribuna” în care 'mi s'a publicat vorbirea. Dacă dorești, pot să o ceteșc cu plăcere.

Judecătorul: Mă rog, să o cetești.

Acusatul cetește vorbirea și o și subscie.

Judecătorul: Ce ați cântat la mormânt?

Acusatul: Desteaptă-te Române.

Judecătorul: L'au mai cântat și alții?

Acusatul: Da, deși nu cu vocea, dar în sufletul lor.

Fiind chemat acum în sală acusatul Scurtu, la întrebările puse de mai înainte, răspunde tot aceeași ca anteriorii; referitor la manifestarea din biserică, acusatul predă toate momentele.

Judecătorul: E drept că ai vorbit fără învoirea preotului Tisu?

Acusatul: Ba din contră cu învoirea lui prealabilă am vorbit.

Judecătorul: Ce ai vorbit?

Acusatul: Am reînprospătat poporul figura eroică a lui Iancu. Se provoacă la Nrul „Tribuna” în care a apărut vorbirea și asemenea o subscie.

Urmează fasonarea martorilor: Ioan Tisu, preot, Romul Iurca, învățător și altor cincii țărani!

Cu toți povestesc conform adevărului prezentat și de acușaii cele întemplate și la întrebările judecătorului, că vorbirea din biserică n'a produs turburare și nu s'au scandalizat de ea, toți martorii au răspuns că a fost cea mai mare liniște și vorbirea au ascultat-o cu dragoste și plăcere. Preotul Tisu cu bărbăție respinge bănuiala, ca și cum nu s'ar fi ținut vorbirea cu învoirea lui,—deci s'a demascat pe deplin mișelia și perfidia.

Cu încheierea procedurii de dovedire, incredințatul de procuror își predă acușă foarte confusă; la temă n'a vorbit nimic; s'a folosit simplaminte numai de cuvintele actului de acușă pe care l'a căpătat din Deva; însă, ca totuși să zică ceva, a învinuit pe acușaii, că au stricat și nimicit buna înțelegere dintre Românii și Ungurii din Baia-de-Criș. Ear ca să mai zică și ceva senzational, a dat sfaturi, anume că dacă cununa era împodobită cu tricolor maghiar atunci nu li se întempla acușaiilor nimic.

Fiind provocați acușaii să-și predea observările referitor la acușă, acusatul Steer, fiind-că el în fapt n'a comis nimic referitor la § 181 și 174, și nu poate deci din punct de vedere juridic să fie considerat numai ca complice,—cu toate acestea cere ca și el în aceeași măsură să fie pedepsit ca cei doi colegi ai lui.

Scurtu cere, că dacă virtutea e considerată de justiția maghiară, de păcat și vice versa, atunci să i-se aplice pedeapsa cea mai mare.

Judecătorul de mai multe ori a detras cuvântul dela acusat.

Urmează pledoarele apărătorilor, cari nu numai că zdrobesc total acușă, dar arată în terminii aspri și condamnatii pentru justiția maghiară mișelia prin care s'a pus la cale acest proces, nelătmăiat și ridicol în fazele lui.

După toate acestea, judecătorul se retrage și în timp de un sfert de ceas aduce sentența (știm că sentența deja înainte a fost făcută și poate chiar și dresată din loc mai de sus). prin care acușaii,—câte unul—s'au aflat de vinovați pe baza §-lor 174 și 36, și sunt pedepsiți cu 6 săptămâni temniță ordinară și 160 coroane amendă, ori 10 zile temniță.

Deci se vede că acușă „delict în contra religiei” a căzut și a rămas numai cel 2 §-fi pentru că s'a preamărit Iancu și s'a depus cununa cu tricolor român pe mormântul lui. Motivul e, că Iancu ar fi

infidel față de statul maghiar (?). Nu e ridicol?

Acușaii, în drumul reîntoarcerii, au fost parțași de mari ovași în Brad din partea damelor române, li-s'au predat și buchete.

NB. Dar să nu uit: reîntorcându-se acușaii în societate cu multe dame române din Baia-de-Criș, în frunte cu avocatul Hossu, s'au oprit la mormântul lui Iancu și au presărat flori pe mormânt, ear mormântul era păzit de 10 gendarmi.

Di advocat Hossu a rostit un Tatăl nostru la mormânt, și spre drumul spre Brad acușaii au fost urmăriți de o căruță cu 4 gendarmi. La toate manifestațiunile au fost de față mulți țărani.

Răsboiul buro-englez.

Dacă peste tot se poate da crezământ știrilor ce peste Londra sosesc de pe câmpul răsboiului atunci o schimbare s'ar fi produs deja în purtarea răsboiului din Sudul-Africeii.

Cu data 17 Februarie n. se telegrafează diu Londra, că după un raport trimis acolo din partea lordului Roberts, generalul French a raportat în aceeași zi dimineața următoarele:

„Am alungat pe Buri cu totul din partea sudică a orașului Kimberley; apoi din Alexanders fontein până la Olifantsfontein și acum mă prepar să le ocup locul. Am cucerit tabăra Burilor împreună cu munițiunea și cu articolii lor de hrană. Toată pierderea Englezilor este vr'o 20 oameni (?). În Kimberley toate și toți sunt bine.”

Față cu această știre însă eată ce se telegrafează din Bruxella cu data 18 Februarie n.:

Dr. Leyds, reprezentantul diplomatic al Transvaalului a trimis o notă la raportorii ziarelor, în care spune, că nu se poate da crezământ știrilor despre învingerea Englezilor. Deja acel fapt în sine e peste putință că el ar fi alungat pe generalul bur Cronj; din tabăra lui puternică și sigură.”

O nouă învingere a Burilor.

Cu data 18 l. c. n. se raportează din Naauw-Port (câmpul de luptă la sud, lângă Arundel):

„O luptă inversunată s'a petrecut între armata engleză și între o trupă a Burilor, compusă din 4000 oameni. O trupă de dragoni Yleskilin a fost

impresurată de 500 Buri, dar' a scăpat din mâinile acestora.

Insă o companie a escadronului de valerie din Walesul-nou-sudic a scăpat de tot rău.

„Aceasta asemenea a fost impresura de Buri, cari au măcelărit o desevărire. N'a scăpat dintr'insă un singur om, nici dintre ofițeri, și dintre feciori.

„Englezii și-au trimis înapoi pe la Arundel, și tunurile engleze afară de unul, care a fost nimicit și au fost din nou transportate la Ilescop, altminterlea ar fi căzut în mâinile Burilor. Numărul celor căzuți între Englezii nu este încă cunoscut.”

SOLUȚIUNEA RENTEI.

Chipul soluțiunii acestei chestiuni e moral pentru-că:

a) Capitalul nu s'a dat de-a drept proprietarului adevărat, adică bisericii, și principiul juridic-moral „suum cuique”

b) Cu timpul administrația centrală ungurească poate să întrebuițeze venitul stul capital spre coruperea unor oameni slabi de inger,—cari după vreme vor ajunge în fruntea Eforiei școalelor mănăștii din Brașov — Auri sacra famelă găsește totdeauna jertfe, pe care le ghite!

Dar' chipul soluțiunii nu e nici pentru-că atât după legile ungurești (de naționalității), cât și după dreptul statului organic al Mitropoliei românești orientale din Ungaria și Transilvania, chestiuni atâgătoare de bisericile și de lile Românilor, Statul unguresc este de a le regula prin Mitropolie, ca șef al bisericii. Nici un ordin, nici o adresă, nici dispozițiune față de biserică sau față școli, Ministerul nu le poate comunica; cel interesat, decât prin Mitropolit, sau prin consistorul acestuia, precum nici școlile bisericile n'au să se puie direct în relație cu guvernul unguresc, decât numai prin Mitropolit. Aceste sunt relațiile de drept public în Austro Ungaria! Eforia bisericească dela Brașov, după statutul organic mai prin Mitropolie își poate ridica ajutoarele sale, și nu direct dela guvernul unguresc. Dacă o face, și o va face, atunci eforia cu Sibiu în cap, fac prima spânzura în fortăreața până aci inepugnabilă a Bisericii române, fortăreață ridicată de neșteritorul Șaguna. Autonomia bisericii românești gr-or. din Sibiu e atinsă. Prințului străin se bate în biserică Românilor. Videant consules!!

Imoralitatea și ilegalitatea actului recunoaște indirecte și venerabilul din Rațiu când zice în scrisoarea D-sale: — „Dacă ne-am afla într'o țară care dreptul și legea e respectată, în

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

PRIETENIE.

Am crezut în prietenie și ce mult m'am înșelat, și 'n cumplita mea durere Calde lacrimi am vărsat.

Și ntr'o mică lăcrămioară Care e de mult uscată, Zăce pentru totdeauna Prietenia îngropată.

Maria Cioban.

EA SCRIE.

Din limba germană după Max de Weissenthurn, trad. de: Iuliana Nastescu. (Urmare.)

„Pe cumnată-ta au măritat-o foarte tinără cu un bărbat bătrân și depravat, pe care desigur nu l'a iubit; după cum am înțeles, dânsa era primită cu brațele deschise în toate saloanele, toți se bucurau, pentru că apărea mai în tot locul, singură

fără scut bărbătesc, poate că în ascuns dau din umeri și elătinau capul, că își lasă bărbatul bolnav acasă și singură, ca un flutur sbura de colo până colo; dar' nu s'a aflat nici un amic adevărat, care să-și spună tinerei temel adevărul, fără încurgiur, ear' dânsa, urma a-și juca rolul acesta mai departe.

Contele de Brügge — bărbatul ei — murl; tinera văduvă părea a fi cuprinsă, de o melancolie și se retrase cu totul din viața socială. Poate că aceasta a fost momentul, când din lipsa de alte distrageri, a căzut în histeria de scris — și ea scria. Fiind însă crescută în obiceiuri aristocratice, care e de părere că „a lucra” e rușine — nu posedea curagiul de a păși în lume sub numele propriu spre a da productul peniei ei sab critica specialistilor și a lumii culte, cel mult exprimând rugarea: „Nu mă criticași prea aspru, — voesc numai a-mi scurta oarele neocupate, sau să alung demoniul ce mă torturează, — voesc prin lucru, a-mi scăpa sufletul de antipatia de care este cuprins!”

Nu, — la toate acestea nu s'a cugetat tinera văduvă; o contesă de Brügge nu poate și nu-și permis să spună că lucră ca și alți muritori fie chiar și numai cu scopul ca să-și aline vre-o durere ce îi roade

inima sau poate numai de a umple golă-tatea, vieța unei dame de salon. — Unei contese de Brügge nu i este permis „a lucra”, dar' a-și lua refugiul la măgulit și minciuni, aceasta o poate face fără nici o mustrare de cuget.

Da, — contesa de Brügge, și-a angajat dar' o camerieră sormană, aceasta nu avea numai datorința a cânta, a cetai etc., nu — mai trebuia să-și împrumute și numele — și sub acest nume scrie văduva aristocrată novelele ei. Ca scriitoare știe să-și ascundă numele și se numește simplu ca Dame d'honneur-Helena Limbach. În aceasta, eu văd numai o impertinență.

Ea crede că Helena Limbach poate să-și expună numele fără nici o genare, ba ce e și mai mult, că poate a se expune cu tot farmecul aparenței pentru a stăpâna sa; care de fel nu se îndoește a aduce pe tinera față în contact cu „elementele de jos” pe cari ea ca aristocrată trebuie să le încungiure; chiar și eu, ca redactor am avut de multe ori ocaziune a conveni cu d'șoara Helena; din întemplantare, am aflat, că sub pseodonomul „Helena Limbach”, este ascuns nobilul nume al contesei de Brügge, să poate că chiar unele

exprimări din partea D-șoarei He'ena n'au făcut să-și uresc întru atâta cumnata.

„Cine are curagiul de a lucra, să-și aibă și curagiul de a recunoaște adevărul — să poate însă, că voește a se mântui cu pene strășine, — și nu se folosește de mai de numele, — ci și de cugetul altora.

Se înțelege că toate acestea nu le spune Antonietei așa franc, pentru că cugeta că voesc a ataca caracterul solrei-sale. Trebuie deci, a mă mulțumi nându-și, că din principiu și în general, displac femeile cari scriu, ceea ce în nici nu e departe de adevăr. Fă-mi plăcerea, de a înțiuința asupra Antoniei ca să mă cruțe cu proiectele ei de cărtorie, dacă nu voește a-mi strica plăcerea de a petrece în casa voastră!”

— „Veți fi mulțumit cu mine, reține Rudolf de Werden așezându-și amical pe umărul lui Henric „noi ne-am înțeles atâția ani și nici acum nu vom permite să samene cineva între noi sămânța telegerii, fie aceea chiar și cumnata mea în contra căreia ești fără nici un drept așa de iritat, — deci încă odată îți pre-

capitalul trebuia dat de-a dreptul proprietarului, bisericii autonome... Înțelegem că de cererile drepte și legale ale mănăstirilor de peste munți guvernul și organele administrative ungurești, nu vor să seamănă; dar aici nu Româniul efi asupriți „scopi din cadrele legilor positive” un-reșci, ci guvernul Regatului independent Românies trata cu guvernul Ungariet. Și est guvern putea să ceară ca chestia se resolve conform dreptului și legilor existente în Ungaria, și dacă guvernul pu-nicului Imperiu vecin nu vroia, atunci Efo- și școlile dela Brașov nu preau, cum au perit nici pe timpul când nu li-s'a ruit această datorie. S'ar fi multumit ocamdată că li-s'a recunoscut dreptul n partea Ungurilor.

Și dacă chipul soluțiunii nu e nici oral, nici legal, urmează dela sine că nu nici național pentru Românii de peste arpați.

„România Jună”.

CUGETĂRI

Lacrimile sunt câte odată surusul ex- m al iubirei.

Stendhal.

Proba unei afecțiuni curate este o la- mb.

Byron.

Păcerea este acordul de armonie ce ste din combinațiunea sufletului și a cor- lui.

Mantegazza.

NOUȚĂ

Arad, 19 Februarie 1900.

Monarhul în Budapesta. Majestatea Monarhul de câte-va zile petrece în Budapesta, unde — după-cum am spus deja — sta trei săptămâni și în acest timp da audiențe în fiecare Luni și Joi a săptămânii.

Parastas în Caransebeș. Sâmbăta tre- s'a săvârșit în biserica sântului Ioan Caransebeș un solemn parastas pentru răstul Episcop al Caransebeșului Ioan Po- r. Actul divin a fost celebrat de pro- neea locală în frunte cu P. O. D. Proto- robit. La acest act de pietate a luat parte P. S. S. D. Episcop diocesan Nicolae meea, apoi membrii Ven. Consistoriul (în te cu P. C. S. D. Archimandrit Filaret ta, corpul profesoral și elevii institutu- pedagogic-teologic diocesan, oficianții unității de avere și alți stimători ai fe- tului Episcop.

toate că prin aceasta nimicesc cea mai re dorință a soției mele. Poate știți, că te câteva zile, Iela ne va cerceta, deci recomand ca în acel timp să ne cercetezi rar, ceea-ce o poți face sub pretextul ești foarte ocupat. Cu Antonieta însă a vorbi încă azi; cunosc prea bine în- nța mea asupra ei, de aceea te asigur din partea ei nu vei mai fi supărat cu o rugare sau cu vre-un plan secret! acum — să privim tema aceasta de sol-ata!”

Sună și clopoțelul de amezai, toți s'ă mară la masă, unde din cauză că și il erau prezenți — nu se mai putea cute teme de caracter mai intim. In- că după masă, Henric trebuia să plece în teul din apropiere, fiind slilit la aceasta cauză, că se angajase a scrie într'un arnal critice teatrale, deci era slilit a ceta toate premierile.

(Va urma.)

Iubileul primarului Salacz Gyula. Sâmbăta după amezai s'au intrunit în localitățile camerei de com-erciu, fruntașii orașului pentru a se sfătui în ce chip să se sërbeze iubileul de 25 ani de când dl Salacz Gyula este primar al Aradului.

S'a ales o comisie care să in- tocmească un proiect amănunțit. S'a decis însă depunerea din partea ora-șului, a unei sume de 10.000 coroane ca fond, precum s'a decis și aran- gierea unui mare banchet.

Miseria în Bacfa. Ziarul unguresc „Bácska Hírlap” zilele acestea a publicat știri îngrozitoare despre miseria populației din comitatul Bacfa. E un lucru aproape de necrezut, că o mare parte din locuitorii „țării Bacfa”, odinioară atât de bogată și vestită, emigrează din țeară în grupe tot mai mari. Emigrează mai ales urmașii fa- miliilor nemțești, cari se așezaseră acolo pe la începutul secolului și se întorc earăși în patria străbună. Sunt la marginea prăpa- stiei chiar și locuitorii de ai acelor comune cari treceau odată de cele mai bogate în comitat. Așa de pildă, din comuna Kis-Kér șezeci de familii au fugit deja până acum din fața miseriei și acum încă mulți alții sunt gata să plece și să caute altă patrie mai bună. În această schimbare spre rău a îm- pregiurării își are partea sa mare și criza lucrărilor de clădiri și canalizare din Bu- dapesta. Cele vr'o 50--60 fabrici de cără- midă din hotarul Apatin într'alți ani puteau să dea de lucru la mii de muncitori. Acum însă toți proprietarii de fabrici se jiluesc, că materialul zace nevândut prin magazine și sunt silbiți a sista ori-ce lucrare în fabrici, și astfel muncitorii acestora sunt expuși miseriei. Oa- meni mai generoși își dau, ce-i drept, silința să le ajute în marea lor miserie, dar asta nici pe departe nu ajunge. Miseria e atât de generală că e peste pumînță a o în'ătura. Erezii unui anume Balint Fernbach au dăruit publicu- lui o casă întregă ca asil pe seama săra- cilor. Încă anul trecut ar fi trebuit să se dea casa destinațiunii sale, aceasta însă nici până azi nu s'a întemplat. (De ce? asta nu se spune. Red. „Trib. Pop.”) Sunt lucruri foarte triste acestea, dar tot-odată și părți caracteristice pentru actualele stări de lucruri. Atrage — încheie numita foaie — atențiunea autorităților competente asu- pra acestora, ca să facă tot ce se poate pentru alinarea acestei miserie generale, ca nu cumva comitatul să-și peardă cele mai bune puteri de muncă.

Da, însă „autoritățile competente” au și acum alte lucruri de implinit să rega- menteze și să prigonească mai departe nle ționalițăile în toate nisințele lor juste.

„România Jună” din Viena va da anul acesta în ziua de 2 Martie, sub protectoratul dlui N. Dum- ba, o petrecere cu dans. Venitul e în favorul fondului alumneului soc. ac. „România Jună”.

Serată literară—muzicală în Cluj. Ni- se trimite la redacție invitare la serata li- terară muzicală, împreună cu dans aran- giată de tinerimea univ. română din Cluj ce se va ține în 27 Februarie n. 1900, în sala „Hotelului Central” din Cluj Pentru tinerime: Comitetul arangiator. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare de familie 5 coroane, de persoană 2 coroane. Venitul este destinat pentru ajutoarea stud. univ. lipsiți de mijloace. — Ofertele marinimoase se primesc cu mulțămii și se vor cuita pe cale ziaristică. Contribuirile binevoitoare se vor adresa d-lui Iulian Pop, stud. jur. Ko- lozsvár, Belmagyar u. 19 szám.

Viriliștii români din reprezentanța orașului Sibiu pro 1900 sunt: Fondul seminarului „Andreian”, reprezentat prin Dr. N. Olariu, avocat; „Fondul general admi- nistrativ” al Consist. archidieceșan, repre- sentat prin Pantaleon Lucuța, căpitan c. și reg. în pens., asesor-cassar; Parteniu Cosma, directoral „Albina”; „Albina”, institut de credit, repres. prin Dr. Nic. Vecerdea, adv.; I. A. de Preda, adv.; „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român”, repres. prin Dr. Ilie Beu, medic; Ioana Moldovan, văduvă de con- silier c. r., reprezentată prin Dr. Amos

FrAncu, adv.; v.éd. Elisaveta Bugarsky, soție de comere., repres. prin Fr. Wagner, comere., Dr. Oct. Russu, adv., „Fondul bisericii gr.-or. catedrală”, repres. prin Dr. Ilie Cristea, secr. cons., Alexandru Lebu, propr., Fundațiunea „Andronic”, repres. prin Dr. Ens. Roșca; suplenți: „Fondul Rudolfin al archid. gr.-or. Transilvane, re- pres. prin Nicolae Ivan, as. cons.; Basiliu Pop de Harșan, adv. Din cei aleși în 1895: Zacharie Boiu, asesor cons.; Ni- colae Cristea, asesor cons., din 1899 De- metriu Comșa, prof. seminarial. Din nu- mărul de 16 funcționari magistrali — nici un Român; ear' din 215 viriliștii 18 Ro- mâni.

Banffyada. Câtă vreme a existat sec- ția naționalităților, aproape în fie care zi foile maghiare aveau știri de senzație de- spre—Valahii Știrile acestea fac acum haz cititorilor organului banffyau, care și în nu- mărul de la 17 c. spărie pe Unguri cu ve- stea, că pe banii ce le rămân din rentă Valahii vor ridica o facultate de drept...

Se pare însă că în presa maghiară nici chiar ziarele din provincie nu se mai lasă păcălite de marele inventator Jenzen- szky, căci știrea lui „Magyar Szó” trece neobservată.

Duel cu sffrșit neașteptat. Din co- muna Remete se scrie, despre un duel unic în felul său în cronica duelurilor. Doi in- dustriali fruntași de-colo zilele acestea au avut un duel cu revolverul pentru o ceartă de la un bal. Amândoi adversarii au rămas nevulnerați; însă unul dintre martori, anume Berki Imre, a primit o rană de tot grea, împușcat fiind el, din întâmplare astfel, că glonțul i-s'a îndpt într'un picior. Starea lui e îngrijitoare.

Istoria bisericii române în Ardeal. O carte foarte interesantă și prețioasă a apărut de curând la Bu- curești și anume volumul al doilea din lucrarea intitulată: „Fragmente din istoria Românilor” de Eudoxiu baron de Hurmuzaki, care se publică sub auspiciile ministerului cultelor și instrucției publice și ale Academiei Române, în traducere, din limba ger- mană, făcută de dl Ioan Slavici. To- mul acesta cuprinde istoria bisericii române din Ardeal și se ocupă în de- osebă cu istoricul uniunii cu Roma, prezentând toate fazele prin care au trecut și condițiunile cu cari s'a fă- cut. Astăzi, când tendințele congre- sului pentru autonomia catolică sunt cunoscute, reîmprospătarea acestui istoric devine cât de interesantă.

Palatul femeilor la expoziția din Pa- ris. — Acest palat va fi construit între turnul Eiffel și podul Iena, și va fi aranjat după un sistem adevărat francez. El va conține tot ce este de interes pentru o soție sau mamă, pentru o femeie din lumea mare și în general pentru toate femeile.

În el vor fi cofetării, restaurante, ca- bine pentru ceai, vitrine și galantare pen- tru toate articolele de toaletă, precum și birouri de cereri și oferte pentru femeile cari caută ocupațiuni.

Manual de comptabilitate dublă. A eșit de sub tipar și ni-s'a trimis și nouă „Al doilea capitol din comptabilitatea dublă de I. C. Panțu, profesor în Brașov. Această nouă broșură conține: afacerile de credit cambial și afacerile de bancă. La cre- ditul cambial s'a introdus o afacere de patru luni, trecută în registrele principale și auxiliare după metoda numit francez, întocmai așa, după-cum se întrebunțează în practică, arătându-se încheierile lunare și încheierea anuală. La afacerile de bancă, după o împărțeașă sistematică a afacerilor, s'a explicat scontul de cambii și rescom- ptul, afaceri cu monede, avansuri pe efecte publice (lombard), împrumuturi pe alte ga- giuri (marfă etc.) și depunerile spre fructi- scare. Explicările s'au făcut la singurati- cele casuri și apoi s'au combinat la micul afaceri, cari durează trei și șase luni, arătându-se încheierea într'un Maestru tabelar și la urmă arătându-se trecerile, așa după- cum se întemplă în practică, în registre

principale și auxiliare. Prețul este 2 coroane plus 10 bani porto. De vânzare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu” și la librăria N. Ciurcu. În Sibiu: la librăria archidie- cesană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebi a celor ce se ocupă cu afaceri comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor noastre și a func- ționarilor acestora, asupra acestei lucrăr- de neapărată trebuință.

Cascada de smarald de la expoziția din 1900. Se știe că, în timpul expoziției, va fi pe câmpul lui Marte, în fața vechel galeriei a mașinilor, un castel de apă cu o cascadă mai înaltă și mai impunătoare ca faimoasa cascadă din st. Cloud.

În această cascadă se vor vërșea 1200 litri de apă pe secundă; apa va fi în parte decorativă pentru castelul de apă și în parte întrebunțată la condensarea aburilor marilor mașini motorice.

Se studiază mijloacele de a face lumi- noase jocurile de apă, după felul cum au fost instalate fântăile luminoase cari au avut atâta succes la 1887.

Dar' a fost vorba de un plan și mai original, cu totul nou și care merită să fie menționat: realizarea „cascadelor de smar- rald”. Eată în ce constă ea. Există un produs chimic numit „fluoresceina”. O foarte mică cantitate de prav din această substanță e de ajuns să coloreze o masă enormă de apă și să-i dea o culoare de smarald vrednică de o mie și una nopți, precum și niște răsfringeri fluorescente uimitoare.

Unde iubilează mușterii? Firma Ed- mund, M a u t h n e r, furnisorul curței ces. și reg., prăvălie de semințe din Budapesta și-a serbat iubileul de 25 ani al existenței sale. După-cum se poate vedea din prețu- rile curente ale firmei, apărute în anul a- cеста că servesc tot-odată publicului agri- col și de un conducător de specialitate, — o mare parte a clientelei sale iubilează, ceea-ce dovedesc și sutele și miile de scri- sori de recunoștință. E de mare însemnă- tate și numai de puțină importanță acea- sta mai ales în un timp ca cel de față în care se inundă țeara cu semințe de tri- foiuri americane și altele de o cali- tate inferioară. Peste tot e în genere cu- noscut că firma Mauthner e unica la care se poate adresa ori-care econom mai ales ca grădinar cu deplină încredere. De de- cenii aproape toate domeniile mari austro- ungare și bunurile, începând cu cel mai popu- lar Archiduce cu Alteța Sa archiducele Iosif sunt binevăzute și toate comăndele se fac la numita firmă Mauthner.

Nu numai domenii de cele mari, dar' chiar și cea mai mare parte a economilor din patria noastră, precum și toți aceia, cari se ocupă cu cultura grădinăritului sunt mușterii permanenți ai firmei E d m u n d Mauthner, care se bucură în toate părțile de cel mai bun renume.

ULTIME ȘTIRI.

Cu data 17 Februarie se tele- grafează din Bruzella:

Vestea despre de-presurarea orașu- lui Kimberley n'a micșorat întru nimic credința lumii în învingerea și mai de- parte a Burilor. Dr. Leyds spune, că generalul Cronje numat din acea pri- cindă s'a retras, fiindcă dinsul e deplin sigur, că va bate pe Englezii într'o poziție mai bună.

Din Hamburg cu data 17 Februarie se telegrafează:

Știri din Londra spun, că în camera comunelor s'a răspândit vestea despre o nouă încercare a lui Buller să treacă peste riul Tugela.

Lorenzo Marquez, 17 Februarie. Ge- neralul Buller a pornit un nou atac împo- triva orașelului Waalkranz O luptă inver- gnată se petrece între Burii și Englezii. Burii se ține foarte bine.

Loubet decorat de Sultanal.

Paris, 17 Februarie n. Azi i-s'a pre- dat în palatul Elisée presidentului Loubet insigniile ordinului İmtis. Reprezentanții di- plomatici ai Turciei au fost primiți cu ono- ruri militare. La acest act festiv au fost de față ministrul-president Waldeck-Rousseau, ministrul de externe Delcassé și ambasa- dorul Constans.

Editor: Aurel Popovici-Barclanu. Red. respons.: Ioan Russu Șirlianu.

